

Europees perspectief

INFORMATISERINGSBELEID

PUBLICATIES VAN DE EUROPESE COMMISSIE

1994

Europe and the global information society Europese Commissie (Bangemann)

[Link naar publicatie](#) (Engels)

[Link naar publicatie](#) (Nederlands)

Het rapport Bangemann

In 1991 presenteerde de toenmalige vicepresident van de Verenigde Staten, Al Gore, zijn beroemde rapport over de elektronische snelweg. Het belang van de informatiemaatschappij werd daarna in Europa volledig onderschreven in het Witboek van de Commissie van de Europese Gemeenschap, getiteld 'Groeï, concurrentievermogen, werkgelegenheid naar de 21e eeuw: wegen en uitdagingen'. Volgens dit document zouden de nieuwe mogelijkheden die op de toekomstige telecommunicatienetwerken worden aangeboden, enorme kansen bieden voor een duurzame groei. Bovendien zouden zij de concurrentiekracht van onze ondernemingen bevorderen, banen creëren en in het algemeen de kwaliteit van het bestaan van alle Europeanen verbeteren.

In december 1993 nam de Europese Raad een actieplan aan dat gebaseerd was op het witboek. In het kader van de operationele uitvoering van het gedeelte over de 'information society' of de zogenoemde 'Trans-Europese telecommunicatienetwerken' vroeg de Europese Raad een studie aan een aantal leidende vertegenwoordigers van de industrie, onder voorzitterschap van Bangemann, de Europese commissaris die verantwoordelijk was voor de telecommunicatiesector. (Nederland werd daarin vertegenwoordigd door Jan Timmer, toen voorzitter van de raad van bestuur van Philips). Dit leidde tot de publicatie van het rapport 'Europe and the global information society, ook wel bekend als het 'rapport Bangemann'. Dit rapport heeft grote invloed gehad, ook in Nederland. Op 21 december 1994 verscheen dan ook het Nationaal Actieprogramma 'Elektronische Snelwegen. Van Metafoor naar Actie'. Met dit programma wilde het kabinet onder meer invulling geven aan het rapport Bangemann.

Het rapport Bangemann besteedde vooral aandacht aan technologie (bijvoorbeeld interoperabiliteit tussen netwerken), juridische aspecten en de inzet van de private sector. De focus wordt gelegd op tien toepassingsgebieden voor informatietechnologie. De negende daarvan richt zich op de publieke sector met als kop: 'Trans-European Public Administration Networks. Better government, cheaper government'. 'What should be done?', vroeg Bangemann zich af. 'Interconnected networks between public administrations networks in Europe, aiming at providing an effective and less expensive (replacement of paper by electronic means) information interchange. Subsequently extended to link public administrations and European citizens.'

2000

Lisbon agenda Europese Commissie

[Link naar publicatie](#)

De Lissabon agenda

De Lissabon agenda was een actie- en ontwikkelingsplan van en voor de Europese Unie dat in maart 2000 werd aangenomen en een looptijd van tien jaar had.³ De opvolger hiervan is de EU 2020-strategie. De strategie werd door de regeringsleiders en staatshoofden van de EU tijdens een Europese top in de Portugese hoofdstad Lissabon gelanceerd. Op dat moment leek de EU een welvarende tijd tegemoet te gaan: de werkloosheid was relatief laag en de economische groei was relatief hoog. De doelstelling was dan ook ambitieus: in 2010 moest de EU zijn veranderd in de meest concurrerende en dynamische kenniseconomie van de wereld, met een arbeidsparticipatie van 70% en een economische groei van 3%. Dit is de zogenoemde economische pijler van de strategie. Verder was het streven om het Europese welvaartsmodel te verbeteren (de sociale pijler) en het milieu te ontzien; de economische groei moest duurzaam zijn (de ecologische pijler).

Speciale aandacht ging uit naar onderzoek en ontwikkeling (O&O c.q. Research and Development, R&D). Volgens de strategie moest hieraan in ieder land minimaal 3% van het bruto binnenlands product worden besteed, waarbij het bedrijfsleven twee derde van de benodigde investeringen voor zijn rekening diende te nemen en de overheid de rest. De Lissabon agenda wordt nu algemeen beschouwd als mislukt. Alleen de Scandinavische landen behaalden de doelstellingen. Ook Nederland haalde de beoogde cijfers niet. De agenda bevatte ook maatregelen met betrekking tot de elektronische overheid.

2005

E-Europe 2005 Europese Commissie

[Link naar publicatie](#)

E-government kreeg een belangrijke plaats in het 'eEurope actieplan 2005'. Dit was de opvolger van het Actieplan 2002 dat vooral gericht was op de uitbreiding van het aantal internetaansluitingen in Europa. Het nieuwe actieplan, dat in juni 2002 door de Europese Raad van Sevilla werd goedgekeurd, wilde deze internettoegang vertalen in een toename van de economische productiviteit en een verbetering van de kwaliteit en toegankelijkheid van diensten in het belang van alle Europese burgers. Het was de bedoeling dat dit gebeurde met gebruikmaking van een veilige breedbandinfrastructuur die voor zo veel mogelijk mensen beschikbaar is.

Het plan benadrukte onder meer het belang van de modernisering van de publieke sector en de toegevoegde rol die ICT daarin kan spelen. Daarnaast bood het plan samenhang tussen de verschillende reeds lopende activiteiten en het identificeerde een aantal nieuwe actiepunten. Allereerst werd het belang van e-government in het kader van de Lissabonstrategie genoemd. De overheid in haar rol van inkoper, dienstverlener en veroorzaker van administratieve lasten zou door zaken efficiënter en effectiever te doen economische groei kunnen stimuleren. Ook werd een aantal ontwikkelingen zoals vergrijzing, interne markt en uitbreiding genoemd, waardoor een meer geïntegreerde Europese publieke ruimte zou ontstaan waar e-government een antwoord op moet bieden. En dit alles in een tijd van budgettaire krapte, terwijl burgers steeds meer wensen kregen.

Geconstateerd werd dat grootschalige uitrol van e-government (toepassing van ICT in combinatie met organisatorische verandering en nieuwe vaardigheden, om de publieke diensten, het democratische proces en beleid te verbeteren) niet gemakkelijk was en minder snel ging dan verwacht. De Europese Commissie weet dit vooral aan organisatorische veranderingen die nodig waren. Voor brede implementatie was politiek leiderschap nodig alsmede extra investeringen.

2006 **i-2010 actieplan elektronische overheid** Europese Commissie

[Link naar publicatie](#)

Als belangrijke aandachtsgebieden werden genoemd:

- algemeen gebruik stimuleren van overheidsdiensten, onder meer door een multichannel benadering;
- betrouwbare communicatie en behandeling van gegevens en het daarmee gepaard gaande vertrouwen;
- beter gebruik van publieke informatie, procurement, en de ontwikkeling van pan-Europese diensten zodat de burgers en bedrijven elektronisch zaken kunnen doen met overheden in andere landen en daarmee gepaarde eisen ten aanzien van interoperabiliteit; en tot slot
- organisatorische veranderingen in de backoffice en de opbrengsten van e-government.

In 2006 verscheen een nadere uitwerking van het e-Europe actieplan, specifiek gericht op de elektronische overheid. Dit actieplan spitte zich toe op vijf belangrijke e-overheidsdoelstellingen die voor 2010 waren geformuleerd:

- niemand buiten de boot laten vallen: bevordering van 'inclusie' met behulp van e-overheidsdiensten zodat iedereen tegen 2010 kan profiteren van gemakkelijk toegankelijke, betrouwbare en innovatieve diensten;
- zorgen voor efficiëntie en doeltreffendheid: tegen 2010 moeten er aanzienlijke verbeteringen zijn bereikt wat betreft tevredenheid van de gebruiker, transparantie, verantwoordingsplicht, administratieve rompslomp en efficiëntie;
- invoering van kerndiensten met een hoge impact voor burgers en bedrijfsleven: tegen 2010 moeten alle aanbestedingen elektronisch worden gepubliceerd en de helft daarvan moet ook langs elektronische weg worden afgewikkeld; over andere online diensten voor de burger moeten afspraken over samenwerking worden gemaakt;
- scheppen van belangrijke randvoorwaarden: overal in Europa kunnen profiteren van handige, veilige en interoperabele toegang tot overheidsdiensten;
- verbetering van participatie en democratische besluitvorming: tegen 2010 moeten instrumenten worden gedemonstreerd waarmee de maatschappelijke discussie en de rol van de burger in het democratisch besluitvormingsproces kunnen worden versterkt.

2010 **Digital agenda for Europe 2010-2020** Europese Commissie (Kroes)

[Link naar publicatie](#)

In 2010 bracht de Nederlandse Eurocommissaris voor de digitale economie, Neelie Kroes, Digital agenda for Europe 2010-2020 uit. Deze agenda was onderdeel van de strategie EU 2020, die op zijn beurt de opvolger was van de Lissabon agenda.

Kroes vatte haar beleidsplannen voor de periode 2010-2020 in de volgende zeven concrete doelstellingen samen:

- Een Europese digitale markt. In 2015 koopt 50 procent van de Europeanen online; 20 procent van de bevolking moet ook buiten de landsgrenzen online kunnen winkelen. Europa moet één digitale markt worden. Bestaande barrières die vrij digitaal verkeer verhinderen zullen worden weggewerkt.
- Standaardisering ICT-applicaties. Op het internet functioneren verschillende besturingssystemen en applicaties naast maar vaak niet met elkaar. Europa moet ervoor zorgen dat nieuwe ICT-oplossingen en innovaties ook ongehinderd met elkaar kunnen samenwerken.
- Veiligheid. De EU-lidstaten moeten gezamenlijk optreden tegen cybercriminaliteit en garant staan voor de bescherming van persoonsgegevens op internet.

- Breedband internet. In 2013 beschikken alle Europeanen over breedband internet; in 2020 met een minimale bandbreedte van 30Mbit en voor de helft van de Europeanen minstens 100Mbit.
- Onderzoek & innovatie. Publieke investeringen in ICT-onderzoek moeten worden verdubbeld. Europa stimuleert onder meer onderzoek naar 'het internet van de dingen', waarbij alledaagse voorwerpen intelligentie krijgen ingebouwd.
- Verbetering internetvaardigheden. Meer dan 50 procent van de Europeanen gebruikt het internet dagelijks. Daar staat tegenover dat 30 procent nooit het internet gebruikt. In het dagelijks leven worden internetvaardigheden steeds belangrijker. Europa zal dan ook investeren in de verbetering van de internetvaardigheden van haar burgers.
- Inzet ICT voor oplossingen op gebied van maatschappelijke uitdagingen. Nieuwe technologieën kunnen ingezet worden om maatschappelijke uitdagingen in bijvoorbeeld de gezondheidszorg, op het gebied van energievermindering en ten aanzien van sociale uitsluiting op te lossen. Ook moet in 2015 de helft van de Europeanen zijn overheidsdocumenten online kunnen invullen.

De Digitale Agenda werd in 2011 omgezet in een Nederlandse versie. De ambities die hierin worden gesteld, zijn uitgewerkt in de Digitale Implementatie Agenda. Daarin komen ook tal van projecten met betrekking tot de elektronische overheid in beeld.

2010 **eGovernment actionplan 2011-2015** Europese Commissie

[Link naar publicatie](#)

Het eGovernment actionplan 2011-2015 was onderdeel van de Commissiewijde inspanning om een slimme, duurzame en inclusieve economie voor de Europese Unie te bevorderen, zoals geschetst in de Europa 2020-strategie. Het actieplan moest bijdragen bij het vervullen van twee sleuteldoelstellingen van de digitale agenda voor Europa, te weten:

- tegen 2015 moet een aantal grensoverschrijdende sleuteldiensten online beschikbaar zijn om ondernemers in staat te stellen om het even waar in Europa een bedrijf op te zetten en te leiden, ongeacht hun oorspronkelijke locatie. Het moet burgers in staat stellen om het even waar in de Europese Unie te studeren, te werken, te verblijven en met pensioen te gaan
- tegen 2015 gebruikt 50% van de EU-burgers e-overheidsdiensten. Aangezien e-overheidsdiensten tevens van groot belang zijn voor de marksector beoogt dit actieplan eveneens dat 80% van de ondernemingen tegen 2015 e-overheid heeft gebruikt.

2015 **eGovernment actionplan 2016-2020** Europese Commissie

[Link naar publicatie](#)

In de strategie voor een digitale eengemaakte markt voor Europa werd de lancering van een nieuw actieplan inzake e-overheid voor de periode 2016-2020 aangekondigd dat bedoeld was om bestaande digitale knelpunten in de digitale eengemaakte markt uit de weg te ruimen en een verdere versnippering in het kader van de modernisering van overheidsdiensten, te voorkomen. Dit EU-actieplan inzake e-overheid moest een instrument worden om de inspanningen te bundelen. Hoewel lidstaten hun eigen strategieën en activiteiten nastreven, werd in dit actieplan (op basis van een gedeelde langetermijnvisie) een aantal beginselen uiteengezet waaraan toekomstige initiatieven moesten voldoen zodat ze de aanzienlijke voordelen opleveren die e-overheid bedrijven, burgers en ook de overheidsdiensten zelf te bieden heeft.

Het actieplan voorzag in een dynamische en flexibele aanpak, om in te spelen op de snel veranderende omgeving. Afgezien van de maatregelen in dit actieplan konden er nog verdere maatregelen

2020 **EGovernment benchmark 2020**
Europese Commissie

[Link naar publicatie](#)

[Link naar publicatie](#)

worden voorgesteld door de Commissie of de belanghebbenden, inclusief de lidstaten. Het actieplan moest fungeren als een katalysator om de moderniseringsinspanningen van de overheidssector en de middelen op het gebied van e-overheid te coördineren. Er was voor het actieplan niet voorzien in een specifiek budget of financieringsinstrument, maar het actieplan moest desalniettemin bijdragen aan de coördinatie van financieringsbronnen en begeleidende maatregelen waarover de lidstaten in het kader van verschillende EU-programma's kunnen beschikken.

Jaarlijks wordt de ontwikkeling op de terreinen e-government en digital government in de aangesloten landen gemonitord via e-government benchmarks. Deel van de gegevens zijn input voor Europese Digital Economy and Society Index.

Het factsheet voor 2020 laat zien dat Nederland een hoge penetratiegraad (wijdverbreide onlinediensten) kent en een middel-hoge graad van digitalisering. Daarmee behoort het tot de best presterende landen in Europa. In de afgelopen jaren vertoonden de Nederlandse prestaties slechts een lichte verbetering, maar daarmee blijft het nog altijd aanzienlijk boven het Europese niveau.

Nederlandse burgers scoren zowel op digitale vaardigheden als internetgebruik duidelijk boven het EU gemiddelde. Datzelfde geldt voor de kwaliteit en de transparantie van de elektronische overheid. Daarmee behaalt Nederland de doelstellingen die in Europees verband zijn geformuleerd.

PUBLICATIES VAN DE OECD

2005 **E-Government for better government**
OECD

[Link naar publicatie](#)

De focus van dit rapport lag op hoe de overheid haar slagkracht kan vergroten, gebruikmakend van de lessen die OESO-landen hebben geleerd bij het pionieren bij e-government-initiatieven. In het bijzonder wordt gekeken naar hoe landen de ICT-mogelijkheden kunnen gebruiken als een instrument voor een betere overheid.

2014 **Recommendation of the Council on Digital Government Strategies**
OECD

[Link naar publicatie](#)

Dit document presenteert de aanbeveling over digitale overheidsstrategieën om overheden dichterbij burgers en bedrijven te brengen. Het is ontwikkeld door de Public Governance Committee. Het doel van de aanbeveling is om regeringen te helpen meer strategische benaderingen te hanteren voor het gebruik van technologie die meer openheid, participatie en innovatie stimuleert.